Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Weesperplein 8
1018 XA Amsterdam

Postbus 2758
1000 CT Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl/TAC

Technische Adviescommissie Hoofdgroenstructuur (TAC)

Retouradres: Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

B&W - voor deze het dagelijks bestuur
van stadsdeel Nieuw-West
t.a.v. [redacted]
Postbus 2003
1000 CA Amsterdam

Datum 12 december 2019

Behandeld door [redacted]
Telefoon
secretariaatTAC@amsterdam.nl

Onderwerp TAC-preadvies Sloterplas nieuwbouw Meervaart

Geachte [redacted]

Op 1 oktober 2019 heeft u in het kader van een uitwerking locatieonderzoek een advies aangevraagd voor de nieuwbouw van de Meervaart op de zuidwestoever aan de Sloterplas te Amsterdam Nieuw-West. Aangezien het hier gaat om een initiatief in de Hoofdgroenstructuur, is een advies van de Technische Adviescommissie Hoofdgroenstructuur (TAC) vereist. Dit advies vormt een noodzakelijk onderdeel van de toetsing aan de uitgangspunten van de Structuurvisie door B&W. De TAC is gehouden haar adviezen te baseren op de richtlijnen die zijn vastgelegd in het instrumentarium voor de Hoofdgroenstructuur van de 'Structuurvisie Amsterdam 2040 - Economisch sterk en duurzaam'. Voor de Sloterplas en omgeving geldt als primair toetsingskader het Ruimtelijk Toetsingskader Sloterpark (vastgesteld 5 juni 2002).

In een eerder stadium heeft de TAC op 31 januari 2013 geadviseerd over het bestemmingsplan Osdorpplein en omgeving en geadviseerd over de aanleg van een heuvel Sloterplas zuidwestoever op 25 oktober 2012, over het bestemmingsplan Sloterplas en omgeving op 11 augustus 2016 en een preadvies gegeven voor de ruimtelijke randvoorwaarden Watersporteiland op 29 september 2016.

Beleidskader

Het Ruimtelijk Toetsingskader Sloterpark heeft als doel gewenste ontwikkelingen planologisch mogelijk te maken en ongewenste ontwikkelingen tegen te houden. Een aantal beleidsintenties is als kern van de opgave voor Sloterpark benoemd:

- De kracht van het verbindende netwerk opvoeren.
- De onbepaaldheid van de ruimte doorbreken door een meer formele afbakening en organisatie van de ruimte.

- Een goed beheer, onderscheidend voor de verschillende deelgebieden.

Voor een aantal thema's (water, recreatieve routes, parkeren, kunstwerken en voorzieningen) zijn uitgangspunten en streefbeelden opgesteld

In het visiedeel van de Structuurvisie staat de ambitie voor de Sloterplas, als onderdeel van de uitrol centrumgebied opgenomen met als hier relevante elementen:

- Recreatieve attracties toe te voegen en andere functies met een breed publiek en reikwijdte. In de integrale beleidsvisie voor het gebied is voor de zuidoever een specifiek profiel beschreven: stedelijk, shopping en vermaak; tegenover de westoever: sport, leisure, adventure en groen.
- Sloterplas en – park in samenhang te ontwikkelen met centrumontwikkeling Osdorpplein.

Het plangebied valt volgens de Structuurvisie Amsterdam 2040 onder het groentype 'stadspark'. Bij de toetsing op inpasbaarheid worden de voor dit groentype geldende richtlijnen gehanteerd:

Stadspark	
Gebruik, gewenste beleving	Een groene, park- tot tuinachtige omgeving in een stedelijke context. Specifieke voorzieningen voor diverse doelgroepen zijn aanwezig. Natuurlijke elementen en tuin- en landschapsarchitectonische kwaliteiten vormen bijzondere attracties.
Gewenste zonering	Entreezone, parkzone met intensief en extensief gebruikte delen. Extensief gebruikte delen bij voorkeur met natuurlijk karakter (natuurzone).
Type beheer	Intensief tot extensief.
Ontsluiting	Maximaal.
Bezoekersdruk	Intermediair tot hoog.
Voorbeelden	Erasmuspark, Eendrachtspark, Baanakkerspark, Gijsbrecht van Aemstelpark, Sloterpark, Noorderpark, Westerpark, Vondelpark.
Beleidsintentie	Hoge bezoekersaantallen en een hoge gebruiksintensiteit. De voorzieningen en de ontsluiting moeten erop afgestemd zijn zoveel mogelijk mensen te bedienen, zonder dat het groene karakter verloren gaat. Binnen de randvoorwaarden van het recreatieve gebruik moet het beheer erop gericht zijn dat het park zoveel mogelijk verschillende soorten planten en dieren herbergt. Parken mogen niet opgevuld worden met verspreide, maar dominante bebouwing. Het cultuurhistorisch karakter moet in stand blijven. Het gebied moet zorgvuldig beheerd worden volgens een goedgekeurd beheerplan. Evenementen die aansluiten bij de mogelijkheden, het karakter, de omvang en de opzet van het park (bijvoorbeeld culturele en muzikale voorstellingen, sportevenementen en manifestaties).
Inpasbare voorzieningen	Entree- en parkzone: Informatieborden, kiosk of andere kleinschalige horecavoorziening, kleine sport/spel voorzieningen zoals kinderspeelplaats, speelweide, kinderbadje, fitnesstoestellen, kinderboerderij, centrum milieueducatie, verhard basketbalveld, kunstwerken e.d.. Tijdelijke toiletten (bijvoorbeeld bij evenementen of in de zomer bij de kinderbadjes). Grootte en uitvoering van de voorzieningen is afhankelijk van de grootte en de gebruiksintensiteit van het park. Natuurzone: Groene attracties zoals een natuurpad, rosarium of kruidentuin. Natuurlijke elementen mogelijk, zoals een natuurvriendelijke oever of bloemenweide. Geen parkeervoorzieningen. Oplossingen voor parkeren ten behoeve van voorzieningen moeten buiten het park worden gevonden. In totaal mag maximaal 5% van het stadspark verhard en/of bebouwd zijn. Voorkomen dat parken een overmaat aan voorzieningen krijgen. Nieuwe infrastructuur alleen als dat een recreatieve meerwaarde geeft.

Het plan

Voor de nieuwbouw van de Meervaart worden twee locaties onderzocht. Eén op de huidige locatie (sloop/nieuwbouw) en één aan de rand van de Sloterplas, in de Hoofdgroenstructuur. Een nieuw gebouw voor de Meervaart aan de Sloterplas kan een gebaar van stedelijke betekenis zijn. Een gebouw dat zal dienen als een landmark, een poort naar Nieuw-West. Het zet Nieuw-West op de kaart. Deze locatie geeft de mogelijkheid, zoals de Meervaart wenst, de boulevard te gebruiken voor presentatie, festivals met aantrekkelijk uitzicht voor bezoekers en de aantrekkingskracht van de Meervaart te vergroten.

Een gebouw op deze plaats gaat ten koste van bomen en groen op deze plek, en van de openheid en weidsheid van het verkeersplein (Lelylaan – Meer en Vaart) en de Sloterplas. Door een gebouw op deze locatie wordt de doorlopende bomenkruin van het park en omliggend groen doorbroken.

Onderdeel van de schetsen voor beide locaties is een gebouwde en programmatische invulling van de westoever om zo de boulevard te activeren.

Advies

Op grond van de door u verstrekte informatie (notitie de Nieuwe Meervaart d.d. 30 september 2019, panelen participatie 23 september - tweevoud) constateert de TAC dat er sprake is van realisatie van bebouwing voor een grootstedelijke functie die strikt genomen niet inpasbaar is in de Hoofdgroenstructuur. De TAC voelt wel aan dat met alleen een nee geen bijdrage aan het denkproces wordt gegeven en vult daarom haar taak iets breder in. Argumenten hiervoor zijn gelegen in de visie voor de Sloterplas, waarin het zoeken naar een stedelijke functie in de zuidwesthoek is opgenomen. In die context geven we aandachtspunten mee als overwogen wordt door te exerceren op realisatie van het gebouw.

Bovenstaande constatering is op basis van geldende beleidskaders waar geen ruimte is voor een andere interpretatie als het een dergelijke grootschalige stedelijke functie betreft die geen relatie heeft met het groen. Tegelijkertijd zien we in dat indien uitwerking van het gebouw, de inpassing in het groen en de programmering op de juiste manier worden ingevuld dit een impuls kan betekenen voor de Hoofdgroenstructuur ter plaatse. Dat betekent een hele stevige mits op de vraag of er sprake kan zijn van inpasbaarheid. Het vergt nog veel uitwerking van een zeer complexe opgave. Het vraagt om een gebouw dat een bijdrage levert aan de versterking van de kwaliteit van de omgeving. De meervoudige gelaagdheid van de opgave, gebouw en context wordt in dat opzicht nadrukkelijk onderschreven door de TAC.

Enige tijd geleden hebben we het bestemmingsplan Sloterplas en omgeving langs gehad. Daarbij hebben we als boodschap meegegeven dat er niet vanuit incidenten geredeneerd moet worden, maar vanuit een visie op de plas als geheel. Vanuit de stedelijke visie voor de noord- en zuidoever was een stedelijk programma voorzien. Deze zou zich concentreren bij de oever voor de Meervaart en het watersportcentrum. Voor de zuidwesthoek zijn in de loop der tijd enkele initiatieven gepasseerd. De Meervaart op deze locatie biedt zowel kansen met een prominente stedelijke functie aan de plas, als bedreigingen door het dichtzetten van de oever van de Sloterplas en als de barrièrewerking van de weg er niet mee wordt beslecht.

De aandachtspunten die we onder de aandacht willen brengen zijn tweeledig van karakter, ze hangen samen met een visie voor deze hele zuidwesthoek en ze hangen samen met het juiste ontwerp van het gebouw. Wat betreft de visie dient de functie aan de plas in de context te worden geplaatst van 1. het groen en de Hoofdgroenstructuur in dit gedeelte van het park, 2. de aansluiting op het programma en 3. de verkeersopgave. Een risico is namelijk de realisatie van een gesloten doos, die niets doet met de omgeving. Betekent het voor het gezicht op de Lelylaan een fantastische aanvulling of juist niet? Het draait om de relatie met de omgeving, met het groen waarbij de hele zone van de zuidwesthoek van de plas betrokken dient te worden. Plaatsing van het gebouw in deze hoek creëert een tegenstrijdigheid tussen beleidskaders en ontwerpopgave. Vanuit Hoofdgroenstructuur geredeneerd ligt de opgave in het landschappelijk opnemen van het gebouw, om een visie op de oevers als geheel, inclusief het watersporteiland. Versterking gaat niet alleen om meer groen maar ook om meer gebruik door de juiste programmering. Het geprojecteerde bibliotheekgebouw in de openbare ruimte aan de oever beschouwen we als ongewenst obstakel in plaats van een toevoeging. Het verdient de aanbeveling om deze te integreren in het gebouwde programma van het theater, gezien haar andere rol, functie en dagindeling. Bekijk het groen als geheel en bekijk het ook breder als het gaat om de invulling, ook

in een tijdelijke situatie – een drie jaar durend programma in de buurt. Gelet op de barrièrewerking van de omliggende wegen vraagt een verbinding om een groots gebaar. Een verbinding is eens te meer moeilijk omdat het winkelcentrum nu met de rug naar de plas toe staat. Het grootse gebaar moet ook als doel hebben om het stadspark te activeren.

Met het juiste ontwerp kan het gebouw een entree zijn, als het ontwerpend iets toevoegt en programmatisch ook iets toevoegt aan de beleving overdag. Het theater is nu alleen 's avonds open voor publiek, overdag zijn er niet-openbare verhuringen/conferenties. Daar staat tegenover dat een verschuiving van de Meervaart naar de plas een verzwakking van het centrum zelf tot gevolg kan hebben. Een variant op de hoek moet aandacht besteden aan de oeverkwaliteiten en daarbij niet een achterkant maken naar de hoek van Meer en Vaart en Lelylaan. Aandacht daarbij ook voor de facilitaire kant van het gebouw in relatie tot de zonzijde. Het theaterontwerp in Nieuwegein (Theater De Kom, architect: Frits van Dongen) kan dienen als referentie voor een ondergrondse oplossing voor logistiek van het gebouw. De oever is al geaccidenteerd, dat kan onderdeel van het spel zijn voor het ontwerp, met een terras op het dak. Een theater in het landschap is ook mogelijk, in het park of op het water.

Waar dit alles op neerkomt is de precisering van de ontwerpopgave: in dit deel van de Hoofdgroenstructuur past alleen een gebouw dat 'van binnen naar buiten en van buiten naar binnen' expressief is, waarvan van buiten zichtbaar is wat binnen plaatsvindt, en waar de omgeving deel uitmaakt van wat binnen gebeurt. Plus dat het gebouw naar alle zijden een decor vormt van de groene en publieke ruimte: een verzoek om toparchitectuur.

Gezien de status van preadvies van deze aanvraag ontvangt de TAC graag nadere informatie over de voortgang van het locatieonderzoek en indien opportuun een aanvraag voor een definitief TAC-advies.

Hoogachtend,

[redacted]